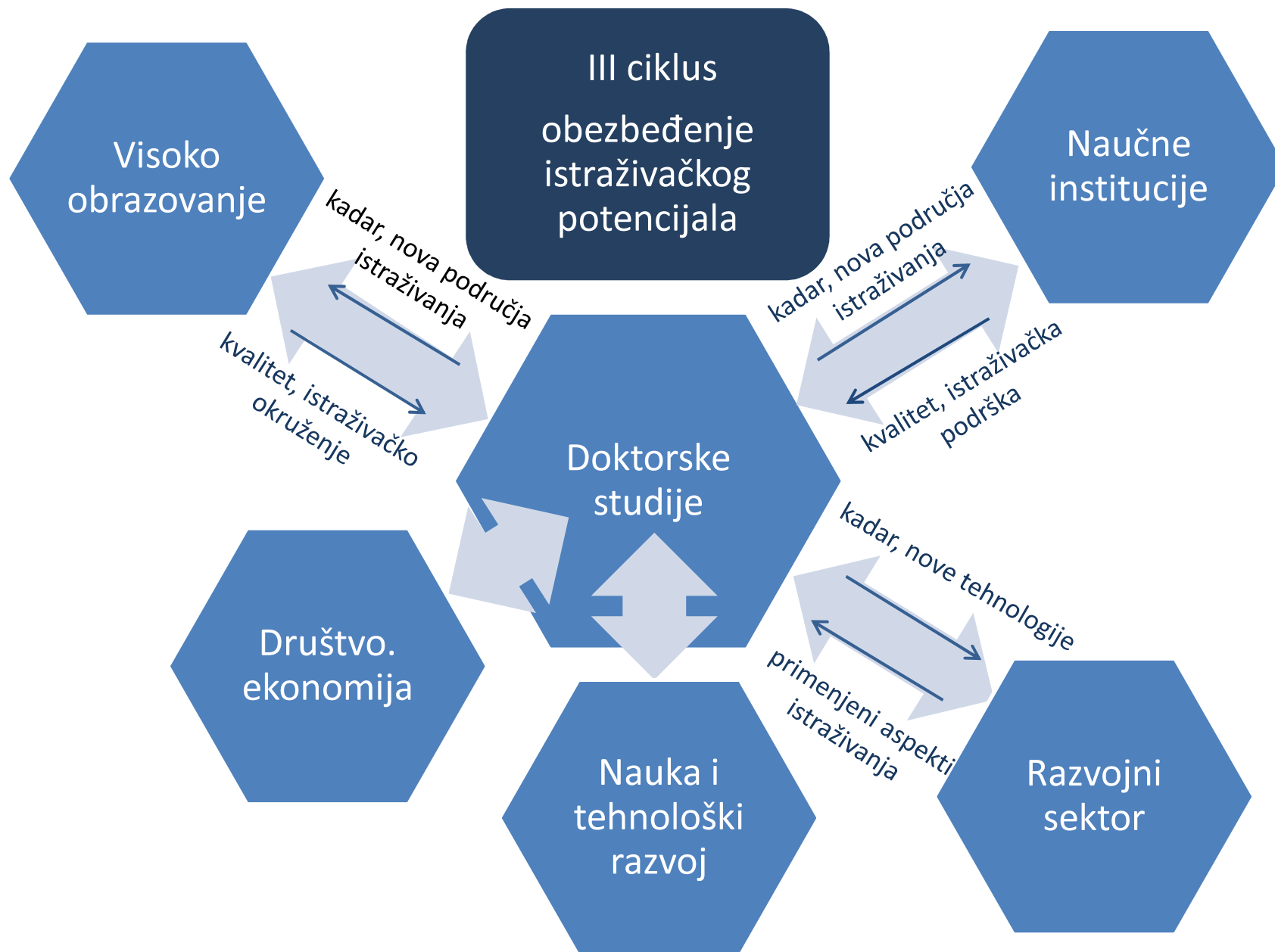

DOKTORSKE STUDIJE IZAZOVI I DILEME

Prof.dr Radmila Marinković-Nedućin

Izazovi i dileme – platforma za dijalog

- ▶ zakonodavno i institucionalno okruženje
- ▶ sistem kvaliteta i kultura kvaliteta
- ▶ efikasnost i efektivnost doktorskih studija
- ▶ sistem finansiranja
- ▶ međunarodno okruženje – trendovi i internacionalizacija

Joint declaration on Doctoral Training in Europe (CDEFI, CPU, France; CRASP, Poland; HRK, Germany; CRUS, Swiss; UUK, UK)

.....The high degree of diversity in Doctoral Training opportunities and systems which cater to diverse needs in different Member States of the European Union is to be welcomed.

We see no need for the standardisation of Doctoral Training in Europe.

Salcburški principi -osnovni okvir za harmonizaciju sistema u odnosu na evropske standarde

ANALITIČKA BAZA – PRETPOSTAVKA STRATEŠKOG PLANIRANJA

- ☑ **Nepostojanje definisane metodologije i koherentnog sistema za prikupljanje i analizu podataka** u oblasti doktorskih studija (nepostojanje centralnog registra odbranjenih doktorskih disertacija, neadekvatan ili nepostojeći informacioni sistem za praćenje podataka o uspešnosti studiranja i dr.)
- ➡ **bitna prepreka** za egzaktan pristup proceni stanja i efekata preduzetih mera kao neophodnog dela strateške politike planiranja

SADAŠNJE STANJE

- ✓ 2000 doktora nauka/milion stanovnika
- ✓ 65,5 % doktora nauka starije od 45 godina, manje od 10 % u starosnoj populaciji do 35;
- ✓ 40 % u oblasti društvenih i humanističkih, 28 % u oblasti tehničko-tehnoloških nauka...

PROMENE NAKON UVOĐENJA DOKTORSKIH STUDIJA

Trend povećanja udela kadra sa doktoratom ima i pozitivne, ali i izvesne upitne konotacije:

- ✓ **Udeo studenata doktorskih studije od 4.6% u odnosu na ukupan broj studenata prevazilazi evropski prosek iz 2004. godine (3,3%)**

Dileme:

- ? da li ovaj trend ima realnu podlogu, imajući u vidu ekonomski potencijal zemlje,
- ? zapošljivosti budućih doktora nauka (u privredi i drugim sektorima, a ne samo u naučnim i univerzitetskim ustanovama)
- ? da li bitna kvantitativna pomeranja (1.000 studenata u 2007/8 do oko 10.000 u 1012/13) prati i odgovarajući kvalitet istraživanja

- ✓ **Oko 60% studenata nakon pet godina završi doktorske studije.**

Dileme:

- ? da li je dužina trajanja doktorskih studija od tri godine u skoro svim akreditovanim studijskim programima dovoljna za predviđen program u kome istraživanje ima centralno mesto

- ☑ **U prvom ciklusu akreditacija** akreditovano je **258 studijskih programa na 17 univerziteta i 119 fakulteta, sa mogućnošću upisa 3945 studenata** (najveći broj u oblasti tehničko-tehnoloških nauka) .

Realizacija:

- ☑ **2013/14 godini oko 40% mesta ostalo nepopunjeno**
- ☑ **56 % popunjenosti u oblasti tehničko tehnoloških nauka**, znatno manje od **79 % u društveno-humanističkim i od 85 % u polju medicine**

Dileme/mogući pomaci:

- ? da li je sistem predimenzioniran
- ? kolika je usklađenost strukture u odnosu na usvojene politike naučnog i tehnološkog razvoja zemlje
- ➡ potrebe evaluacije akreditacione procedure i inoviranja standarda akreditacije
- ➡ upisna politika usklađena sa razvojnim politikama

- ☑ Znatna broj studijskih programa akreditovan za upis manje od 10 studenata

Dileme/mogući pomaci:

- ? fragmentacija koja ne obezbeđuje adekvatno istraživačko okruženje
- ➡ značaj jačanja nacionalne i međunarodne saradnje, posebno u kontekstu savremenih trendova formiranja doktorskih škola

Opšti principi, iskustva i dileme/mogući pomaci

Struktura programa

- ☑ *Ključna komponenta doktorskog obrazovanja je sticanje novih znanja kroz originalna istraživanja (Salcburški principi).*
- ☑ Doktorski programi treba da obezbede **metodološke kompetencije**, kao i **prenosive i opšte veštine** značajne za buduću karijeru u nauci.
- ➡ evaluacija strukture programa na osnovu sopstvenih i evropskih iskustava
- ➡ doktorske škole mogu da predstavljaju značajan korak napred

ESPB sistem - otvorena pitanja

- ☑ **?** ECTS sistem nije neophodan preduslov za osnivanje uspešnog doktorskog programa - može biti koristan za neke od komponenti doktorskog programa, naročito kada su u pitanju zajednički doktorski programi između institucija.
- ☑ **?** Bodovi nemaju smisla kada se meri istraživačka komponenta i njen odziv u naučnoj javnosti, a ako se neadekvatno koristi, sistem može da bude štetan za razvoj nezavisnih istraživača profesionalaca.
- ☑ **?** Doktorskim studijama visokog kvaliteta je potrebna stimulativna istraživačka okolina koja je inspirisana istraživačkim entuzijazmom, radoznalošću i kreativnošću, a ne sakupljanjem kredita.
- ➡ detaljna analiza primene ESPB sistema i procena njegove svrsishodnosti, posebno u domenu istraživačkog rada

Sistem kvaliteta i monitoring - ključni faktori za unapređenje kvaliteta studija

- ➡ evaluacija prvog ciklusa akreditacije kao osnov dopune i izmene standarda na nacionalnom nivou, posebno u odnosu na uvažavanje Salcburških principa
- ➡ dalji razvoja kulture kvaliteta na institucionalnom nivou
- ➡ transparentnost u svim fazama izrade, ocene i odbrane disertacije

Kvalitet mentorskog rada - jedan od ključnih faktora uspešnosti doktorskih studija u anketama sprovedenim među studentima, a i među prioritetima u evropskim standardima

- ☑ minimalne uslove da budu mentori ima oko 82% (6.575) od ukupnog broja nastavnika (oko 10.000 studenata u 1012/13) (RZSS, 2012)
- ☑ u nizu zemalja EU prisutna tendencija da broj potencijalnih mentora bude 6-7 puta veći od broja studenata, čime se obezbeđuje da student ima širu mogućnost izbora i da ustanova može formirati „mentorsku komisiju“ koja vodi i prati studenta
- ? važeći standard da jedan mentor može paralelno voditi pet doktorskih disertacija otvara pitanje da li u tom slučaju svaki pojedinačni student ima punu pažnju mentora
- ☑ 30 % studenata se ređe od jednom mesečno sastaje sa mentorom (anketa)

- ➡ nov sistem finansiranja, sa posebnim akcentom na finansiranju istraživanja
- ➡ konzistentnost u definisanju statusa studenata finansiranih iz različitih izvora
- ➡
- ➡
- ➡
- ➡
- ➡ INTERNACIONALIZACIJA I MOBILNOST

**Tempus RODOS
platforma za dijalog**

HVALA NA PAŽNJI

